PREPOZIȚIA ŞI CLITICUL REFLEXIV – FORMANȚI VERBALI

VLAD PREDA
Universitatea din Craiova

1. Din matricea semantico-sintactică a anumitor verbe fac parte prepoziția şi / sau pronumele reflexiv, pe care, în această ipostază de elemente constitutive, le numesc *formanți verbali*.

În limba română există verbe cu *formanți prepoziționali* obligatorii: *aderă la, recurge la, beneficiază de, seamănă cu, se bazează pe* etc. sau facultativi: *povestește* (*despre*), *cere* (*de la*), *suferă* (*de*) etc.

Celălalt *formant verbal* este un clitic reflexiv (de regulă, în acuzativ, mai rar, în dativ). Poate fi obligatoriu: *se abține, se bazează, se codeşte, se cramponează, se sinucide* ş.a. sau contextual: *se apără, se laudă, îşi cumpără* (ceva); *se ştie, se zice, se presupune* ş.a.

Există verbe cu ambii *formanți* obligatorii: *se bazează pe, se bizuie pe, se dispensează de, se dezice de, se erijează în, se ocupă cu / de, se referă la, se repercutează asupra, se uită la* ş.a.

1.1. În „clasificarea în funcție de complementul prepozițional" (*GALR*, 355), autoarele *GALR* disting trei categorii:

– verbe cu complement prepozițional obligatoriu: *a abuza de, a se baza pe* ş.a.;
– verbe cu complement prepozițional facultativ: *a povesti (despre), a cere ceva (de la cineva*);
– verbe fără complement prepozițional: *a valora, a deveni, a tuşi* etc.

Sunt excluse verbele cu prepoziții lexicale, care transferă informația semantică asupra grupului prepozițional cu funcție circumstanțială: *A plecat la munte., A venit de la munte.*, sau completivă circumstanțială: *Se comportă ca tine., Mihai locuieşte la Cluj*.

Sunt incluse şi verbele intrinsec reciproce, cu sau fără formant reflexiv, care, în anumite situații, au regim prepozițional: *a colabora cu, a conlucra cu, a conviețui cu*; *a se alia cu, a se împrieteni cu, a se învecina cu, a se căsători cu* ş.a.

Verbele intrinsec reciproce, cu sau fără formant reflexiv, se pot afla în următoarele situații:

– impun complement prepozițional când subiectul e un nume la singular: *El s-a aliat cu tine., Ea s-a împrietenit cu tine.*; *Minoritatea conviețuieşte cu majoritatea.*;
– impun complement prepozițional când subiectul e un nume la plural şi referentul complementului diferă de cel al subiectului: *Ei s-au aliat cu voi., Ele s-au împrietenit cu tine.*; *Ei colaborează cu oricine., Ungurii conviețuiesc cu românii.*;
– nu impun lexicalizarea complementului prepozițional când numele-subiect este la plural: *Ele se învecinează., Ei s-au aliat.*; *Ei colaborează de mult timp., Minoritățile*

BDD-V1670 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:00:17 UTC)

conviețuiesc în același spațiu. sau admit lexicalizarea prin construcții pronominale precum *unul cu altul / celălalt, între ei / ele*: *Ei s-au aliat unul cu altul / celălalt.*; *Minoritățile conviețuiesc unele cu altele în același spațiu.*

1.2. În lexicografia română, preocuparea pentru înregistrarea construcțiilor verbale e relativ nouă. Prima lucrare în care sunt inventariate și exemplificate verbele cu regim prepozițional este *Construcții verbale prepoziționale în limba română*, în care Ionuț Geană înregistrează „o listă **cuprinzătoare** de verbe construite prepozițional" care „nu se dorește a fi exhaustivă" (subl.ns.) (*op. cit.,* 127).

În ultima ediție a *DEX*-ului, la cinci verbe cu regim prepozițional (*a adera la, a se erija în, a recurge la, a rezida în* și *a opta pentru*) apare precizarea „Urmat de determinări introduse prin prep. *x*". Sunt păstrate construcții verbale învechite și ieșite din uz, precum *a conta cu,* dar nu sunt înregistrate construcții aflate în uz, ca *a conta pe* (înregistrare absolut necesară, având în vedere că *a conta pe* e diferită semantic de perechea verbală neprepozițională *a conta*: *Cât de mult contează o vorbă bună!*).

1.3. Un prim pas în realizarea clasificării verbelor în funcție de cei doi *formanți, prepozițional* și *clitic reflexiv,* l-a constituit identificarea acestor verbe. Am excerptat verbe cu regim prepozițional din inventarul alcătuit de Ana-Maria Barbu 2007 și de autorii *DILR* 2007. Pe baza analizei comportamentului acestora, am identificat două grupe, cu câte 12 subgrupe, caracterizate prin aceleași trăsături semantico-sintactice.

1.4. În cele ce urmează, prezint această clasificare a verbelor în funcție de prezența independentă a *formantului prepozițional* sau simultană a ambilor *formanți,* respectiv prezența obligatorie, facultativă sau contextuală a celor doi *formanți*: prepoziția și cliticul reflexiv.

1.4.1. Din prima grupă fac parte verbe cu *formant prepozițional.* Le repartizez în subgrupe astfel:

1.4.1.1. O primă subgrupă include verbe și locuțiuni verbale cu un *formant prepozițional* obligatoriu: *a abuza de ..., a asista la ..., a beneficia de ...*; *a lua parte la ..., a face rost de ..., a face parte din ...* ș.a.

1.4.1.2. A doua subgrupă include verbe și locuțiuni verbale cu *formant prepozițional* obligatoriu, realizat diferit, în funcție de caracteristicile semantice ale nominalului subiect, respectiv complement prepozițional. Prepozițiile diferite, sinonime sau nu, sunt acceptate de același verb chiar și în același context, fără să opereze modificări semantice: *Unii* ***acced la*** *putere / titlu., Echipa* ***accede în*** *turul doi / semifinală., Modelul* ***accede pe*** *piața automobilelor.*; *Compunerea* ***abundă de / în*** *greșeli., Supermarketurile* ***abundă de*** *oferte.*; *Sindicaliștii* ***protestează contra / împotriva*** *majorării taxei /* ***față de*** *majorarea taxei.*; *Românii* ***au luptat împotriva / contra*** *turcilor /* ***cu*** *turcii.*; *Cei doi* ***candidează la*** *președinție., Acesta* ***candidează pentru*** *un loc în parlament.*; *Vecinul nu mai* ***conteneşte cu*** *scandalurile., Mulțimea nu mai* ***conteneşte din*** *aplauze / lăudarea artiștilor., Criticii nu mai* ***contenesc în*** *lăudarea actorului.* Înlocuirea unei prepoziții cu alta în același context semnifică faptul că procesul de fixare a unui *formant prepozițional* nu s-a încheiat: *S-a concentrat* ***asupra*** *carierei /* ***pe / la*** *carieră., L-au acuzat* ***de / pentru*** *malpraxis.* Utilizarea de prepoziții diferite după același verb se înscrie într-o tendință mai veche, de înnoire a legăturilor prepoziționale, semnalată de Alexandru Niculescu (Niculescu 1963: 316).

BDD-V1670 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:00:17 UTC)

1.4.1.3. A treia subgrupă include verbe şi locuţiuni verbale cu *formant prepoziţional* facultativ, pentru care deci realizarea complementului prepoziţional nu e obligatorie: ***Au complotat împotriva*** *acestuia.* cf. ***Au complotat*** *să-i ia locul.*; *Ne-**a povestit despre*** *incident.* cf. *Ne-**a povestit*** *incidentul.*; ***A răbdat de*** *sete.* cf. ***N-a*** *mai **răbdat*** *şi a cerut apă.*; ***A suferit de*** *depresie.* cf. ***A suferit*** *din cauza ta.*; *I-**a părut rău de*** *nenorocirea abătută asupra ta.* cf. *I-**a părut rău*** *când a greşit faţă de tine.*; ***Nu face faţă la*** *provocări.* cf. *În situaţia descrisă de voi, **nu va face faţă.*** ş.a.

1.4.1.4. A patra subgrupă include verbe intrinsec reciproce (matricial sau contextual) cu *formant prepoziţional* obligatoriu, când numele-subiect la singular sau la plural are un referent diferit de al complementului prepoziţional: *Sora mea **seamănă cu*** *tata., Răspunsul lui **diferă de*** *al meu., Răspunsurile voastre **coincid cu*** *ale noastre.* ş.a.

1.4.1.5. A cincea subgrupă include verbe intrinsec reciproce (matricial sau contextual) cu *formant prepoziţional* facultativ, realizat când atenţia este îndreptată spre obiectul prepoziţional: ***A/Au colaborat cu*** *tine.* cf. *A/Au colaborat la proiect.*; *Noi **conversăm cu*** *invitaţii.* cf. *Conversăm adeseori la telefon pentru a afla noutăţi.* ş.a.

1.4.1.6. A şasea subgrupă include verbe cu *formant prepoziţional* obligatoriu, ale căror perechi omonime nu au *formant prepoziţional*: *Totul **ţine de*** *voinţă.* vs *El **ţine*** *copilul în braţe.*; *Unii **aspiră la*** *glorie.* vs *Philips **aspiră*** *eficient, fără sac.*; *El **dispune de*** *toate mijloacele necesare.* vs *Instanţa **a dispus*** *eliberarea lui.*; *Acţiunile **vor duce la*** *diminuarea fraudei.* vs *Ea **duce*** *gunoiul.*; *El **meditează la*** *acest dicton.* vs *Profesorul lor **meditează*** *mulţi elevi.*; ***Contez pe*** *tine.* vs *Ce mult **contează*** *gestul tău!*

1.4.1.7. A şaptea subgrupă include verbe cu două variante, cu şi fără *formant prepoziţional,* respectiv cu regim intranzitiv şi tranzitiv, ambele având aceeaşi semantică: *Camera **miroase a*** *fum.* cf. *El **miroase*** *florile.*; ***A aflat de*** *eveniment din presă.* cf. ***A aflat*** *evenimentul din presă.*; ***Apasă pe*** *frână.* cf. ***Apasă*** *frâna.*; ***Ascultă de*** *părinţi.* cf. ***Ascultă*** *părinţii.*; *Ea **povesteşte despre*** *păţanie.* cf. *Ea **povesteşte*** *păţania.*; ***A suferit de*** *depresie.* cf. ***A suferit*** *o depresie.* ş.a.

1.4.1.8. A opta subgrupă include verbe cu *formant prepoziţional* şi *formant pronominal nereflexiv* – pronumele nonsubstitut *o* (fără ca grupul prepoziţional să fie doar complement prepoziţional). În unele situaţii, semantica acestei construcţii verbale diferă de cea a verbului-bază: ***O ia pe*** *ţigăneşte.* vs *Ea **ia*** *premiul I.*, ***O şterge din*** *sală.* vs ***Şterge*** *oglinda.*, ***A dat-o pe*** *englezeşte.* vs *I-**a dat*** *dicţionarul.* În altele, semantica e aceeaşi: ***A rărit-o cu*** *cluburile.* cf. *Compania **a rărit*** *cursele.*, ***A rupt-o cu*** *politica.* cf. ***Au rupt*** *relaţiile.*, ***A nimerit-o cu*** *răspunsul.* cf. ***A nimerit*** *răspunsul.*, ***A păţit-o cu*** *tine.* cf. *Ce-**a păţit**?*, ***A terminat-o cu*** *voi.* cf. ***A terminat*** *lucrarea.*, ***A încurcat-o cu*** *tine.* cf. ***A încurcat*** *datele.* ş.a.

1.4.1.9. A noua subgrupă include verbe şi locuţiuni verbale, la care regimul *prepoziţional* alternează cu cel cazual de dativ. În schema lor sintactică apare complementul prepoziţional sau complementul indirect. Aşadar, acestea au o variantă cu *formant prepoziţional* şi alta, fără: ***Seamănă cu*** *tine.* vs *Îţi **seamănă.***; *Imaginea produsului **nu corespunde cu*** *cea din reclamă.* vs *Imaginea produsului **nu corespunde*** *celei din reclamă.*; *Textul **a dat naştere la*** *controverse.* vs *Textul **a dat naştere*** *controverselor.*; ***Dă drumul la*** *circulaţie.* vs ***Dă drumul*** *circulaţiei.*; ***Dă curs la*** *interpretări diferite.* vs ***Dă curs*** *interpretărilor diferite.* ş.a.

1.4.1.10. O a zecea subgrupă include câteva verbe şi locuţiuni verbale, în schema sintactică a cărora, complementul prepoziţional e înlocuit cu subiectul, aşadar care au variante cu şi fără *formant prepoziţional*: ***Ţi-a plăcut de*** *doi solişti. / Ţi-au plăcut doi solişti.*; ***Nu le convine cu*** *ruşii la putere. / Nu le convin ruşii la putere.*; ***Îi stă bine cu*** *rochia nouă. / Îi stă bine rochia nouă.*; ***Îi vine bine cu*** *freza asta. / Îi vine bine freza asta.*

BDD-V1670 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:00:17 UTC)

1.4.1.11. A unsprezecea subgrupă include verbe şi locuţiuni verbale al căror *formant prepoziţional* e facultativ numai când complementul prepoziţional e realizat prin infinitiv sau subordonată relativă: *Nu conteneşte* (***de***) *a scanda lozinci antiguvernamentale.*; *Nu-i pasă* (***de***) *cine îl va întrece. / ce va face adversarul. / cum va reacţiona adversarul.*; *Îi pare rău* (***de***) *cum s-a terminat povestea. / a ne anunţa deznodământul.*

1.4.1.12. A douăsprezecea subgrupă include verbe şi echivalentele lor locuţionale care au acelaşi *formant prepoziţional* (obligatoriu sau facultativ): *Femeile pot* ***accede la*** / ***au acces la*** *funcţii de conducere.*, *Ne* ***aminteşte de*** / ***aduce aminte de*** *examen.*, ***A divorţat de / A dat divorţ de*** *ea.*, ***Abuzează de / Face abuz de*** *răbdarea noastră.*, ***Apelează la / Face apel la*** *tine.*, ***A participat la / A luat parte la*** *şedinţă.*, ***Pariază pe / Pune pariu pe*** *calul acela.*, ***Ne-a atenţionat asupra / Ne-a atras atenţia asupra*** *unor greşeli.* ş.a.

1.4.2. În a doua grupă, includem verbe în a căror construcţie sunt prezenţi *formantul prepoziţional* şi cel *reflexiv*. Le repartizez în subgrupe astfel:

1.4.2.1. O primă subgrupă include verbele şi locuţiunile verbale cu ambii *formanţi* obligatorii: *Rectificarea* ***s-a bazat pe*** *estimări.*, ***S-a bizuit pe*** *sine însuşi.*, *Câinele* ***s-a năpustit asupra*** *unui copil.*, ***S-a dispensat de*** *serviciile tale.*, ***S-a pretat la*** *şarlatanii.*; ***S-a luat bine cu*** *toţi şefii.*, ***Se dă în vânt după*** *petreceri.* ş.a.

1.4.2.2. În a doua subgrupă sunt verbe şi locuţiuni verbale cu *formanţi prepoziţional* şi *reflexiv*, care diferă prin regim de perechile lor nereflexive şi neprepoziţionale, dar au aceeaşi semantică: *Părinţii ceartă copiii.* vs *El* ***se ceartă cu*** *vecinul.*; *El aşteaptă tramvaiul.* vs *El* ***se aşteaptă la*** *orice din partea ta.*; *El foloseşte un program nou.* vs *El* ***se foloseşte de*** *acel program.*; *El înţelege cuvintele.* vs *El* ***se înţelege cu*** *toţi.*; *A speriat copilul.* vs ***S-a speriat de*** *furtună.*; *El hotărăşte destinaţia.* vs *El* ***se hotărăşte la*** *o excursie în America.*; ***Nu s-a obişnuit cu*** *voi.* vs *Obişnuieşte a da vina pe alţii.*; *Întâlneşte un amic.* vs ***Se întâlneşte cu*** *un amic.* ş.a.

1.4.2.3. În a treia subgrupă intră verbele cu doi *formanţi, prepoziţional* şi *reflexiv*, care au perechi omonime fără *formanţi*: ***Se uită la*** *un film.* vs *A uitat cheile.*; ***Se pricepe la*** *orice.* vs *Nu pricepe nimic.*; ***S-a apucat de*** *fumat.* vs *El a apucat bara.*; *El* ***se îndoieşte de*** *orice.* vs *A îndoit pagina.*; ***S-a lăsat de*** *fumat.* vs *El a lăsat cheile pe masă.*; *Părinţii* ***se ocupă de*** *educaţia copiilor.* vs *El ocupă primul loc în ierarhia mondială.*; ***S-a ales cu*** *răni uşoare.* vs *A ales o rochie bej.*; ***Se ţine de*** *prostii.* vs *Ea ţine geanta pe umăr.*; ***A dat de*** *necaz.* / ***S-a dat drept*** *călugăr.* vs *A dat Mariei o carte.* ş.a.

1.4.2.4. A patra subgrupă include verbe şi locuţiuni verbale cu ambii *formanţi* obligatorii, dar cu realizări diferite ale *formantului prepoziţional*. Selectarea uneia sau alteia dintre prepoziţii e impusă de caracteristicile semantice ale nominalului-subiect şi / sau ale nominalului din GPrep. Prepoziţiile diferite, sinonime sau nu, substituibile în acelaşi context, nu operează modificări semantice ale construcţiei verbale: ***Se acomodează cu / în*** *noile condiţii climatice.*; ***I s-a acrit cu / de*** *cicăleala ta.*; ***I se urăşte cu / de*** *prea mult bine.*; ***Se plictiseşte de / cu*** *aceleaşi jocuri.*; ***Se preocupă cu / de*** *procesele cognitive.*; ***Se răzvrăteşte contra / împotriva*** *restricţiilor impuse.*; *Furtuna* ***s-a abătut asupra*** *unei localităţi.*; *El* ***se acomodează cu*** *sala / terenul.*, *El* ***s-a acomodat la*** *şcoală / condiţiile de mediu.*; *Ei* ***se concentrează asupra*** *familiei / culturii.*, *Atenţia voastră* ***se concentrează pe*** *carieră.*, *Candidaţii / Mass-media* ***se concentrează la*** *campania electorală.*; *Ea* ***s-a calificat în*** *turul doi / semifinală.*, *Echipa nu* ***s-a calificat la*** *Campionatul Mondial.*, *Cine* ***s-a calificat pentru*** *licitaţie / finală?*

1.4.2.5. A cincea subgrupă include verbe şi locuţiuni verbale cu *formant reflexiv* care au regim *prepoziţional* obligatoriu. Prezenţa simultană a celor doi formanţi nu determină

BDD-V1670 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:00:17 UTC)

schimbări semantice în raport cu perechea „nereflexivă”, la care regimul prepoziţional e facultativ: *Actriţa* ***s-a încurcat cu*** *un bărbat mai tânăr.* cf. ***A încurcat*** *fazanul* ***cu*** *graurul.* / ***A încurcat*** *datele.*; *Catolicii* ***se deosebesc de*** *ortodocşi.* cf. ***Nu deosebeşte*** *roşul* ***de*** *verde.* / ***Nu deosebeşte*** *vocile.*; *Titlul ştiinţific de doctor* ***se echivalează cu*** *gradul didactic I.* cf. *Instinctul* ***echivalează****, uneori,* ***cu*** *inteligenţa.* / *I-****a echivalat*** *diploma.*; ***Se gândeşte la*** *propria promovare.* cf. ***Gândeşte la*** *propria promovare.* / ***Gândeşte*** *promovarea altfel decât noi.* ş.a.

1.4.2.6. A şasea subgrupă cuprinde verbe intrinsec reciproce (matricial sau contextual) cu doi *formanţi* obligatorii: *reflexiv* şi *prepoziţional,* când numele-subiect e la singular sau e la plural şi are un referent diferit de al complementului prepoziţional: *Şeful* ***s-a certat cu*** *subalternii., Eu* ***m-am consultat cu*** *un coleg., Primarul* ***s-a disociat de*** *consilierii săi., Maria* ***s-a împrietenit cu*** *Ioana., Ne* ***învecinăm cu*** *cinci familii.* ş.a.

1.4.2.7. A şaptea subgrupă cuprinde verbe intrinsec reciproce (matricial sau contextual) cu *formant prepoziţional* facultativ, când numele-subiect e la singular sau la plural, iar complementul prepoziţional nu prezintă interes pentru enunţător: ***S-a căsătorit cu*** *tine.* / *S-a căsătorit anul trecut.,* ***S-a îndrăgostit de*** *tine.* / *Se vede că s-a îndrăgostit.,* ***S-a încăierat cu*** *un şofer.* / *Ei se încaieră din orice.*ş.a.

1.4.2.8. A opta subgrupă cuprinde verbe la care *formantul prepoziţional* e diferit în funcţie de prezenţa sau absenţa *formantului* reflexiv. Cele două variante verbale au sensuri diferite: *Inculpaţii* ***se prevalează de*** *dreptul la tăcere.* vs *Dreptul la autodeterminare* ***prevalează asupra*** *principiului inviolabilităţii frontierelor.*; ***Se lipseşte de*** *odihnă.* vs ***Lipseşte de la*** *cursuri.*; ***Se ia de*** *tine.* vs *O* ***ia drept*** *victimă.*; *Omul* ***nu se trage din*** *maimuţă.* vs *Ea* ***trage de*** *lesă.* ş.a.

1.4.2.9. A noua subgrupă cuprinde verbe cu două variante, una, cu ambii *formanţi*, cealaltă, fără aceşti formanţi. Prima variantă, cu complement prepoziţional, cealaltă, cu subiect în locul complementului prepoziţional: ***Mă mir de*** *eşecul lui.* cf. *Mă miră eşecul lui.*; ***Mă interesez de*** *cazare.* cf. *Mă interesează cazarea.*; ***Mă bucur de*** *succesul tău.* cf. *Mă bucură succesul tău.*; ***Se îngrijorează de*** *situaţia din Ucraina.* cf. *Îl îngrijorează situaţia din Ucraina.*; ***Se pasionează de*** *etnologie.* cf. *Îl pasionează etnologia.*; ***Se plictiseşte de*** *acest sport.* cf. *Îl plictiseşte acest sport.*; ***Se preocupă de*** *soarta ta.* cf. *Îl preocupă soarta ta.*; ***Se revoltă contra*** *exploatării gazelor de şist.* cf. *Îi revoltă exploatarea gazelor de şist.*; ***Te sperii de*** *acest gând / Te sperie acest gând.* ş.a.

1.4.2.10. A zecea subgrupă include verbe cu *formant prepoziţional* lexicalizat facultativ înaintea complementului prepoziţional realizat prin infinitiv: ***Se plictiseşte*** (*de*) *a răspunde.,* ***S-a săturat*** (*de*) *a fi sărac.,* ***Nu se teme*** (*de*) *a-l înfrunta.,* ***Se cramponează*** (*de*) *a rămâne în funcţie.,* ***Se prevalează*** (*de*) *a fi adevăratul autor.*

1.4.2.11. A unsprezecea subgrupă include verbe care au acelaşi *formant prepoziţional* ca şi echivalentele lor locuţionale: *El* ***s-a împăcat cu*** / ***a făcut pace cu*** *tine., Ei* ***se ceartă cu*** / ***se iau la ceartă cu*** *oricine., Ea* ***se întrece cu*** / ***se ia la întrecere cu*** *tine.,* ***Îşi aminteşte de*** / ***Îşi aduce aminte de*** *copilărie.,* ***Se îngrijeşte de*** / ***Are grijă de*** *ai săi., Cartea* ***se referă la*** / ***face referire la*** *perioada interbelică.* ş.a.

1.4.2.12. A douăsprezecea subgrupă include verbe şi locuţiuni verbale cu *formant reflexiv* obligatoriu, alt *formant pronominal* obligatoriu (pronume personal în dativ) şi *formant prepoziţional* facultative sau obligatoriu: ***I s-a urât cu*** *binele.,* ***Li s-a năzărit*** *că a înviat.,* ***I se acreşte de*** *vorbăria cucoanei.,* ***I se fâlfâie de*** *interdicţie.,* ***I s-a făcut rău*** *deodată.,* ***Li s-a pus pata pe*** *el.*

BDD-V1670 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:00:17 UTC)

2. Concluzii

2.1. *Formantul prepoziţional* impune cazul:

a) acuzativ: *am recurs **la transcrierea** lor de mână*; *nu trebuie să depind **de verdictele** criticii*; *mă refer **la opera** lui*; *stăteau de vorbă **cu oricine***; *a fost privat **de răul** făcut de tine*; *îşi aminteşte necontenit **de oful său***.

b) genitiv: *aş vrea să revin **asupra acestei teme***; *un blestem s-a abătut **asupra lui***; *s-a pronunţat **contra lor***; *vom reflecta **asupra acestora***.

c) dativ (cliticului pronominal personal sau reflexiv): *Ura s-a îndreptat **asupră-ne**., Atrage atenţia / se repercutează **asupră-şi**., Complotează **împotrivă-ţi**., Se năpusteşte **contră-i,** Acţionează **împotrivă-i***.

2.2. Derivatele postverbale de natură adjectivală şi substantivală moştenesc *formantul prepoziţional* al bazei: *Silicon **aderent la** sticlă..., Ciorbă **acrită cu** borş..., Untul **adăugat în** aluat...*, *E **ţinut la curent cu** noutăţile., Individul **absolvit de** pedeapsă...,* ***Absolvirea de** pedeapsă...*; ***Contribuţia la** fondul de rulment...*; ***Abuzul de** medicamente...*; *Un om **atenţionat asupra** primejdiei...*, ***Atenţia asupra** celor din jur*...ş.a.

2.3. Verbele şi locuţiunile verbale cu *formant prepoziţional* sunt: monovalente (*Miroase a parfum., S-a ales praful şi pulberea de clădire.*), bivalente (*Nu-i pasă de nimic., Îi pare rău de cele întâmplate.*), trivalente (*El nu diferenţiază esenţialul de particular., Voi ne aduceţi aminte de întâlnire.*).

2.4. Unele interjecţii şi locuţiuni interjecţionale preiau *formantul prepoziţional* de la verbele echivalente semantic: ***Mersi pentru** sfat!*, ***Mulţam de** urări!* (de la *a mulţumi pentru / de*), ***Păzea de** câini!* (de la *a se păzi de*), ***Şo pe** el!* (de la *a sări pe*), ***Uite la** el!*, ***Iaca la** el ce zice!* (de la *a se uita la*), **Vai *de** ei!*, ***Vai şi-amar de** ei!* (de la *a se văita de*).

2.5. Se generalizează înlocuirea complementului secundar cu complementul prepoziţional: *Te-a întrebat **despre ceva***. cf. *Te-a întrebat **ceva.**, Te-a învăţat **despre bunele maniere***. cf. *Te-a învăţat **bunele maniere.**, V-a anunţat **despre reducerea salariilor***. cf. *V-a anunţat **reducerea salariilor***.

2.6. Dicţionarele au obligaţia să includă *formanţii prepoziţional* şi *reflexiv* obligatorii în articolul lexicografic al verbului respectiv: *a depinde de, a consta în, a se apuca de, a se baza pe* ş.a.m.d.

BIBLIOGRAFIE

Barbu, Ana-Maria, 2007, *Conjugarea verbelor româneşti,* Bucureşti, Editura Coresi.

Căpăţînă, Cecilia (coord.), 2007, *Dicţionar invers al limbii române* (cu CD) (*DILR*), Bucureşti, Editura Niculescu.

Dicţionarul explicativ al limbii române (*DEX*), 2012, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic Gold.

Geană, Ionuţ, 2013, *Construcţii verbale prepoziţionale în limba română,* Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.

Gramatica limbii române (coord. Valeria Guţu Romalo), 2008, vol. I *Cuvântul,* vol. II *Enunţul,* Bucureşti, Editura Academiei Române.

Gramatica de bază a limbii române (coord. Gabriela Pană Dindelegan), 2010, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic Gold.

Nicula, Irina, Cristinel Sava, Mariana Gherghina, Anca Motoroiu, Monica Dumitrache, 2005, „Un tip special de codificare a argumentelor: tiparul sintactic *Mă doare gâtul / Mă doare în gât*”,

BDD-V1670 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:00:17 UTC)

în Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Limba română. Structură şi funcţionare,* Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, p. 161-173.
Niculescu, Alexandru, 1963, *Aspecte morfologice şi sintactice ale limbii române actuale*, AUB, XII, p. 303-321.
Pană Dindelegan, Gabriela, 2003, *Elemente de gramatică. Dificultăţi, controverse, noi interpretări,* Bucureşti, Editura Humanitas Educaţional.

DEPENDENT PREPOSITIONS AND THE REFLEXIVE CLITIC AS VERBAL CONSTITUENTS

(*Abstract*)

Following the analysis of the verbs excerpted from Ana-Maria Barbu 2007 and *DILR* 2007, we have compiled an inventory of the verbs that take *dependent prepositions* and/or *reflexive clitics* as their *constituents*. We have identified two groups, one made up of verbs with *prepositional constituents*, and another one consisting of verbs with both *constituents*. Each group has been further subdivided into 12 subgroups of verbs with common semantic and syntactic features.

We support the inclusion of both *constituents* in the entry-term, or headword, of the respective verbs: *a depinde de, a se apuca de, a abunda în / de, a se baza pe, a consta în, a recurge la*, etc.

BDD-V1670 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:00:17 UTC)